

מִרְיָן הָרַב שֶׁךְ זְצוּק"ל אָמַר לוֹ "אֲנִי מַחֲיִיב אוֹתְךָ לָלֶכֶת לַהֲיִוֹת הָרַב שֶׁל הַשְׁכּוֹן

בְּמוֹצָאֵי חַג מֵתָן תּוֹרָה
לוֹוֶה לְמִנּוּחֹת הַגָּאוֹן הָרַב
יוֹסֵף חַי עֲזָרָא זְלִיכָה
זְצוּק"ל רַבָּה שֶׁל שְׁכוֹנַת
'פֶּרֶדֶס נֶקֶץ' בְּבִנְי בֶרֶק ■
בֶּנּוּ, הָרַה"ג מִנְשֵׁה זְלִיכָה
מִסְפָּר עַל הַהֲתַמְדָּה
הַעֲצוּמָה שֶׁל אָבִיו זְצ"ל,
עַל מִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ
שֶׁל הוֹרִיו לַחֲיוֹן, עַל
הַהֲסַתְגָּפוֹת וְהַהֲסַתְגָּרוֹת
בְּקִבְרֵי הָרַשָּׁב"י בְּמִשָּׁךְ
שָׁנָה תְּמִימָה, עַל
הַקִּירְבָּה לֵה זָכָה מְכַל
גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, עַל הַכָּאֵב
הַגָּדוֹל כְּשֶׁכָּל כְּתִבּוֹ עָלוּ
בְּלִהּבוֹת, וְעַל הָאֲבֵדָה
הַגְּדוֹלָה עִם הַסְתַּלְקוֹתוֹ

פרדס התורה

ט' בסיון תשע"ב 30/5/12

32 קו עיתונות שריני

במוצאי חג מתן תורה ליוו המונים למנוחות עולמים את הגאון הרב יוסף חי עזרא זליכה זצוק"ל רבה של שכונת

פרדס כץ' בבני ברק, שנפטר בפתאומיות בגיל 64, לאחר שסבל 15 שנה מייסורים קשים ומרים וקיבלם באהבה. בגיל צעיר כשהוא רק בן 34 התמנה לרבה של שכונת פרדס כץ' בבני ברק בהוראת גדולי ישראל ובראשם מרן הגאון הרב אליעזר מנחם שך זצוק"ל שסמכו את ידיו עליו וחייבו אותו לקבל את תפקיד הרבנות. מרן הרב שך זצוק"ל אמר לו "אני מחייב אותך ללכת להיות הרב של השכונה על מנת שהתפקיד הזה לא ייפול בידי אנשים לא ראויים לשמש ברבנות השכונה".

בנו, ממשיך דרכו הרה"ג מנשה זליכה יבלח"א, הממשש כממלא מקום אביו כרב השכונה, סיפר ל"שבע" כי בשנת התשמ"ב, נפטר רבה של השכונה הגאון הרב דוד שמש זצ"ל. תושבי השכונה וגבאי בתי הכנסת חיפשו רב במקומו לשכונה. "מור אבי זצ"ל שגדל בשכונה, היה מסתובב בצעירותו בבתי הכנסת ומוסר שיעורים ודרשות בשפה העיראקית לבני עדתו הבבלים והיה מקרבם לאביהם שבשמים בחביבות, עם משלים וסיפורים, כדי מחזיר בהם אהבת תורה ומעשים טובים. כך התחבב מאוד על תושבי המקום. כשנפטר הרב שמש פנו אל אבי שיהיה רבם אולם הוא התנגד לכך. בתחילה הם פנו להגאון הרב יעקב לנדא זצ"ל רבה של בני ברק בדרישה שהם רוצים רק את הרב זליכה לרבם. הרב לא הכיר אותו, קרא לו ודיבר והתפלפל עימו בלימוד תורה. לאחר 5 דקות אמר לו הרב לנדא: רק אתה תהיה רבה של פרדס כץ'. אולם גם לרב לנדא הוא סירב. התושבים והגבאים התעקשו ופנו למרן הרב שך זצוק"ל. באותו זמן אבי שימש כמשגיח רוחני ב"שיבת תפארת משה". הרב שך אמר לאבי: "לשיבת תפארת משה נמצא משגיח אחר במקומך אבל לשכונת פרדס כץ' לא נמצא רב אחר ולכן אתה חייב לקבל את התפקיד של רבה של פרדס כץ'. וכך היה, בעקבות הפצרות של הרב שך, קיבל על עצמו את עול הרבנות בפרדס כץ' ומסר את נשמתו על כך, וזכה לעשות מהפכה רוחנית גדולה בשכונה.

מהמעברה לפרדס כץ'

הגר"י זליכה נולד בכח' ניסן תש"ח בעיר בצרה שבציריך, לאביו רבי שלמן זצ"ל. מספרים על אביו שזכה להיכנס למרן הבן איש חי זיע"א ולקבל ממנו מסרים על תקופת ביאת המשיח ובירכו שלא יודק לרופא כלל. ואכן, נפטר ללא כל חולי. בגיל 3 בשנת תשי"א עלתה משפחת זליכה לארץ ישראל והשכנו במעברה 'עמישב' שבפתח תקווה. הסבא רבי שלמן שלח את ילדיו לבית הספר וכשחזרו לבית, סיפרו לו הילדים שראו את המורה בבית הספר לוקח תרנגול וטורק את הדלת על ראשו ואוכל את בשרה. כששמע זאת, אמר להם: מהיום והלאה אתם לא הולכים לשם. בעקבות כך מספר הרב מנשה זליכה, קיבל הסבא אימים שיפסיד את הפנס האדום שמשמעותו אין אוכל ואין עבודה, אולם למרות זאת הוא לא חשש לכך, עניין אותו חינוך הילדים, לכן הלך ופתח בית לימוד בתוך בית ספר.

כעשר שנים חיה משפחת זליכה במעברה עד שעברו למגורי קבע לבית פרטי ברחוב עמק יזרעאל 20 בשכונת פרדס כץ'. המקום היה שוקק תורה ותפילה. בחדר אחד מתוך 3 חדרים שהיו בדירתם, הקים הסבא בית כנסת לעדת עולי כבל לע"י אימו הרבנית מסעודה ע"ה. גם כשעברו דירה לרחוב המכבים 83, בית הכנסת עבר איתם. באחד החדרים, אגב, משחזר הרב מנשה זליכה, הוקמה ישיבת 'אור דוד' של הגאון הרב הניאל זר.

כילד קטן למד הגר"י זצ"ל בבית ספר מקור חיים בפרדס כץ' ואחרי הלימודים היה הולך ללמוד אצל הרב אברהם חקק המכונה 'אבן יוסף' שם היו לומד לימודים תורניים. לימים חשקה נפשו בתורה וכשבאו הפעילים לפרדס כץ', הלך איתם וביקש ללכת ללמוד בישיבה. כששמעה זאת אימו שהייתה צדקת ותמימה, אמרה לו מה עם פרנסה, מה יצא ממך, באם תהיה פרופסור ויהיה לך שם גדול תוכל להתפרנס בכבוד. השיב לה הרב זליכה: "אמא עוד 20 שנה את תסתובבי בשכונת פרדס כץ' ותשאל על יוסף זליכה ולא יהיה אחד שלא יגיד לך מי אני". כך הלך ללמוד בישיבה קטנה 'שדי חמד', שם היה צמא לדבר ה' ורצה ללמוד יותר משאר התלמידים היות והיה לו זאת בבית הספר ונקשר עם הרב משה צאלח רבה של ישוב נחלת יהודה - בראשון לציון. שניהם היו לומדים ביחד ובימים הנוראים הרב זליכה היה עוזר לו בתקיעות שופר ובדברים נוספים. כשגדל, הרב צאלח לימד אותו יסודות בתורת הנסתר.

לאחר הישיבה הקטנה ב'שדה חמד', עבר ללמוד בישיבת 'שארית יוסף' בבאר יעקב

אצל הגאון הרב ניסים טולדנו שליט"א, גם שם עלה ונתעלה בתורה ויראת שמים ולמד יחד בשיעור עם הראשון לציון הגאון הרב שלמה עמר שליט"א.

גלגולי שלג במירון

בגיל 21 נשא לאישה את הרבנית שרה תליט"א והתגורר בחוסר כל ברחוב ברסלב בבני ברק. באותו זמן נפתח הכולל 'תורת חיים', הכולל הספרדי הראשון בבני ברק ע"י הגר"ש בעדני שליט"א.

באותה תקופה למד תורת הנסתר עם המקובל הגאון הרב מרדכי בן שמעון זצוק"ל ומספרים עליו שהיה לומד ומשנן מאמר בתורת הסוד אפילו 101 פעם רק בשביל להבין את עומק העניין. שם נוצר קשר חזק עם מרן הגר"ע יוסף שליט"א שהיה בזמנו רבה הראשי לת"א והיו מתכתבים רבות במכתבים על נושאים הלכתיים רבים, ומאו נקשרו בעבותותיו אהבה.

בשנת תשל"ו כשהיה בגיל כח (28) עזב את ביתו ונודד עם הרה"ג אמנון סבג במשך שנה שלימה אל מירון ושהה בתוך קבו הרשב"י במשך כל ימות השבוע. הם היו יוצאים מהבית במוצ"ש וחוזרים בכניסת שבת. מהבוקר ועד הערב היו לומדים בתוך הציון הקדוש של הרשב"י. עד שהיו מתעייפים והיו נרדמים על הספסלים בציון הקדוש.

בנו נזכר שאבא סיפר לו שיום אחד, אחד מהאחרים בציון ראה אותם ישנים על הספסל ונתן להם חדר עם שתי מיטות לישון מעל הציון.

בשל העובדה שבתקופה זו היה מנותק מכל ענייני הבית וגידול הילדים, הייתה הרבנית תליט"א מסייעת לו ללמוד ולהתעלות. פעם ברגע של קורת רוח סיפר לבנו הרב מנשה כי שהיה יורד שלג במירון הם היו פותחים את הדלת של החדר והיו עושים גלגולי שלג במרפסת של הציון על מנת להזדכך. על השנה הזאת אמר לבני ביתו כי השנה הזאת שקולה כ-5 שנים רגילות, ואף התבטא כי לאחר עליה נזאת בתורה ויראת שמים היה אפשר לפתוח ולהקים את ישיבת 'תפארת משה'. לאחר כשנה בשנת תשל"ז הוקמה ישיבת 'תפארת משה' בבניין של ישיבת בית מאיר כיום, שם ביחד עם הרב סבג כיהן בעיקר כמשגיח הרוחני בישיבה במשך כעשר שנים, עד שמרן הרב שך חייב אותו לשמש כרבה של פרדס כץ'.

כח ההתמדה

התמדתו בתורה הייתה לשם דבר. כשהיה

שְׁרֵי קו עיתונות 33

ט' בסיון תשע"ב 30/5/12

עם מרן הגר"ע י

עם בנו הרב"ג מנשה זליכה

כמו כן הוציא חוברת בענייני דקדוק אשר הנושא מאוד בעצמותיו שאנש אינם מדקדקים בקריאת שמע ומאד עו את שומעי לקחו על זה, וכן חיבר קונט בענין זיהוי ה' מיני המרור.

בערב פסח בשנת תשנ"ז באמצע שיע בתורת הנסתר בשעה 3:00 לפנות בו כאשר קם להביא ספר מהספרייה בב המדרש, נפל והתמוטט לעיני תלמיד הוא הובהל מיד לבית החולים 'בלינס' שם נתגלה שטף דם במוחו. הרופא לא נתנו לו כל סיכוי ואמרו שאם יו יהיה צמח. הרבנית תבדלחט"א צעקה הרופא ואמרה לו: "תפקידך רק לרפא ולא לקבוע מי יחיה ומי ימות".

ואכן, בזכות התפילות של כלל ישר חזר לחיים, אמנם משותק חלקית בו גופו הימני אבל חזר להכרה והיה יו ולומד מבוקר ועד לילה כפי יכול כאשר נשאל פעם על ידי הרבנית מיקומו של ספר בספריה הצביע על מ מסוס, הרבנית חיפשה ולא מצאה, הרב התעקש שזה שם, הרבנית חיפ שוב ומצאה את זה בשכבה הפנימית. דבר מפליא ביותר הוא שאע"פ שג ממנו כח הדיבור, בכל זאת היה י לומר רק את המילים: "ברוך את אלוקינו מלך העולם" וכן לענות אמן. ב-15 השנים האחרונות כשסבל ייסו קשים מונה בנו הגדול הרב מנשה זל לשמש כממשיך דרכו כרבה של שו 'פרדס כץ'.

ביום חמישי האחרון בשעות ה' הבחינה הרבנית כי הרב זצ"ל איבד ההכרה, היא הזעיקה את אנשי הה ואת בנו הגדול הרב מנשה המת בסמוך. לאחר סדרת טיפולים הוא מהמקום במצב קשה לבית החולים השומר' שם אוכחן כי הוא עבר ד לב חרף. בערב שבת ניצחו אראלי המצוקים ונשבה ארון האלוקים השיב את נשמתו שהזדכה ביי קשים לבוואו. הלווייתו יצאה במוצאי שבת ב ברחוב רב אסי בבני ברק בהשת קהל רב ורבנים שספרו ובינו לו והוא נטמן בחלקת הרבנים בבית ה' פוניבו' בבני ברק.

שהשיג מתורמים, בשביל לחזק ולהשפיע על תושבי השכונה, כמו כן הקים גם את ארגון ב'נתיבות הפרדס', ארגון שהעניק מלגות לאברכים שהסתובבו בבתייהם של התושבים וחיזק את תושבי המקום. בעצת מרן הגר"א"מ שך זצ"ל המשיך להתגורר בביתו שבתוככי העיר בני ברק והכל למען חינוך ילדיו, אבל בכל שבת היה הולך בשעות הבוקר המוקדמות לתפילת ותיקין בפרדס כץ. למרות שהיה

אימו שהייתה צדקת ותמימה, אמרה לו מה עם פרנסה, מה יצא ממך, באם תהיה פרופסור ויהיה לך שם גדול תוכל להתפרנס בכבוד. השיב לה הרב זליכה: "אמא עוד 20 שנה את תסתובבי בשכונת 'פרדס כץ' ותשאלו על יוסף זליכה ולא יהיה אחד שלא יגיד לך מי אני"

סובל רבות מחוס בימות הקיץ ומקור בימות הגשמים. לאחר התפילה היה מוסר שיעורים בבתי כנסיות ותלמידיו שאהבו אותו מאוד היו מלווים אותו בחזרה אל ביתו שברחוב חזון איש לשמוע דברי תורה גם בדרך.

גווילין נשרפים

הגר"י זליכה אהב לעלות את חידושי על הכתב. בר"ח אדר א' בשנת התשנ"ה פרצה שריפה במשרדו בפרדס כץ וכוללת את כל כתביו אשר עמל עליהם כל חייו. הדבר מאוד כאב לו, והתבטא ואמר לבנו: "אתה לא יודע איזה צער עמוק יש לי בלב". אבל כתב לא אמר נואש והתחיל לשחזר את כתביו וברוך ד' הספיק לשחזר חלק נכבד והשאיר אחריו שו"ת בהלכה עם כמאה ושבעים תשובות בהלכה וחידושים רבים על הש"ס על מסכתות שבת, שביעית וסוכה, ובענייני סת"ם.

הולך ברגל ברחוב מביתו לשיבת תפארת משה, היה הולך תמיד עם ספר ביד והיה לומד לפי הסדר הלכות, משניות, תלמוד וזוהר. בנו מספר כי לאבא היו ספרים קטנים מיוחדים ללימוד בהליכה בדרך ומרוב שהיה מעמיק בדרך והיה נתקל בעמודים שהיו ברחוב וממשיך והולך כאילו לא קרה כלום. כשהיה גומר ספר היה עורך סיום בביתו.

בהלווייה סיפר בנו כי בלילות שבת היה לומד עד שהאור היה נגמר ואז לא היה באפשרותו להמשיך ללמוד. בזמנו המחמירים שלא השתמשו בחשמל של חברת החשמל, היה להם אור המחובר למצבר והרב זצוק"ל היה לומד עד שהאור של המצבר היה נגמר ורק, אז היה הולך לישון.

כשקיבל על עצמו את עול הרבנות בפרדס כץ מסר את נשמתו על כך, ועשה מהפכה רוחנית גדולה.

היה נכנס לבתי הספר החילוניים לפני החגים והיה דורש בפני התלמידים ומחזקם בתורה ויראת שמים. כשראו את ההשפעה הגדולה על התלמידים ביקשו במשרד החינוך שיפסיק להגיע ולדרוש בפני התלמידים. המנהל שאהב את הרב זליכה התחכם והיה לוקח את התלמידים לבית הכנסת של הרב 'תפארת ישראל' שהיה ממוקם ליד בית הספר. בנו מספר שלימים המורה נעים נהפך בעצמו להיות תלמידו. "גדולתו הייתה שהיה יודע לדבר בדרשה אחת, לכל שכבות האוכלוסייה בשכונה גם לחילונים וגם לאברכים. פעם כשהיה בכנס וביקשו ממנו לדרוש לאחר כמה רבנים וראה שהציבור עייף, סיפר סיפור לקהל ובתוכו השחיל את כל הלכות ליל הסדר.

במשך 15 שנה כיהן כרב השכונה והיה נערץ על כולם. פעל רבות להכניס אברכים שיתגוררו בתוככי השכונה החילונית. פתח בזמנו קרן ביחד עם הנגיד רייכמן וכל אברך שקנה דירה בשכונה קיבל הלוואה על סך עשרות אלפי דולר, ללא ריבית והאברכים החזירו את הכסף בתשלומים מאוד נוחים.

בשנת התשמ"ג פתח כולל ל-35 אברכים ברחוב אברבנאל 1 בבית הכנסת 'אחוז רעות' שם העניק סכום מלגות נכבדות